

Тема 6. Філософія нового часу

КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

- **ДЕЇЗМ** - розповсюджена в Новий час позиція, згідно з якою Бог створив світ, надав йому властивих законів і далі вже не втручається у його функціонування; творчі ідеї Бога в бутті світу набувають характеру необхідності, пізнання якої стає завданням людини.
- **ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД** - панівний в Європі тип мислення за умов утвердження індивідуалізму та буржуазних суспільних стосунків; він ґрунтувався на "трьох китах": а) на виключній довірі фактам ("краще один раз побачити, ніж: сто разів почути"); б) на чіткій, ясній та зрозумілій логіці; в) на культивуванні активності (за будь-яких обставин краще діяти, аніж нічого не робити).
- **ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ**- провідні категорії світоосмислення епохи Нового часу: об'єктом позначали частину (фрагмент) природи, на яку спрямовувалась активність людини, суб'єктом — людину як вихідний пункт проявів активності розумового та матеріального планів.
- **ЗАКОН** - форма прояву необхідності у природі, об'єктивний, сталий, повторюваний тип зв'язку між процесами та явищами дійсності або всередині них; в попередні епохи закон розглядався переважно як юридичний закон або владна норма.
- **СУБСТАНЦІЯ** — одне із центральних понять новоєвропейського світоосмислення, що позначало таку основу світу, яка охоплювала та пронизувала собою усі форми та явища дійсності, була самовладною та не потребувала для свого буття ніяких інших джерел або причин.
- **РЕЛІГІЯ І МОРАЛЬНІСТЬ** - унаслідок розповсюдження у духовному житті Європи Нового часу деїзму та ідей Просвітництва з'явилась тенденція пов'язувати релігію лише із моральністю, звільняючи від її впливу всі інші сфери життя та діяльності. Тим самим заперечувався теїстична позиція розуміння Бога як єдиного Творця, упорядника світу та джерела усякого буття.